

Posudzovanie vplyvov Vodného diela Sereď–Hlohovec na životné prostredie

J. Bodnár, F. Burger, J. Marko: Environmental Impact Assessment of the Sereď–Hlohovec Water-works. Život. Prostr., Vol. 33, No. 4, 196–198, 1999.

The paper deals with environmental impact assessment of the proposed Sereď–Hlohovec water-works, and describes the endeavour at the design, management and conduction of impact assessment. The water-works will be located in the inundation area of Váh river, in the section beginning by the Kráľová water-works impound (Sereď) and ending by the outlet canal of the Madunice power plant (Hlohovec). The entire construction has a line character and the individual objects are located in a 24 kilometres long line in North-South direction. The utilisation and quantification of the extent depend on the technical variant of the water works.

Vodné dielo Sereď–Hlohovec je jednou z najvýznamnejších pripravovaných vodohospodárskych investícií na Slovensku. Slovenský vodohospodársky podnik, š. p., Povodie Váhu, o. z., Piešťany a Slovenské elektrárne, a. s., a Vodné elektrárne, o. z., Trenčín (navrhovatelia) prišli spoločne s návrhom technického riešenia v dosiaľ hydroenergeticky nevyužitom úseku medzi Sereďou a Hlohovcom. Dôvodom umiestnenia vodného diela v tejto lokalite je kumulácia jeho rozhodujúcich prínosov:

- možnosť využitia hydroenergetického potenciálu,
- strategická poloha v projekte Vážskej vodnej cesty,
- zvýšená protipovodňová ochrana územia.

Povodie Váhu, o. z., Piešťany podľa ustanovení zákona NR SR č. 127/1994 Z. z., zadalo posúdenie dvoch svojich zámerov s cieľom zosúladiť technické riešenie s požiadavkami ochrany životného prostredia už vo fáze ich prípravy. Predložené boli dva technické varianty riešenia:

- **Derivačný (kanálový) variant** predstavuje hať Siladice, prírodný kanál, stupeň Sereď a odpadový kanál. Hať Siladice vytvára vodnú zdrž o objeme 23,3 mil. m³. Vodná plocha pri maximálnej hladine je asi 325 ha. Hať pozostáva zo štyroch polí. V pravom pilieri hate bude malá vodná elektrárne. V ľavom bude plavebná komora pre športovo-rekreačnú plavbu. Voda zo zdrže sa prevedie umelo vytvoreným prírodným kanálom do stupňa Sereď, pozostávajúceho z vodnej elektrárne a plavebnej komory. Voda zo stupňa Sereď sa odvedie odpadovým kanálom späť do Váhu v oblasti Sereďe.

- **Riešny variant** uvažuje s úpravou koryta Váhu medzi Sereďou a Hlohovcom tak, aby sa vytvorila mož-

nosť vybudovať v tomto priestore tri riečne stupne – v oblasti Šulekova, Zeleníc a Dolného Čepeňa. Každý stupeň bude mať rovnakú objektovú skladbu. Bude ho tvoriť hať, plavebná komora a vodná elektrárne.

Proces hodnotenia vplyvov VD Sereď–Hlohovec na životné prostredie

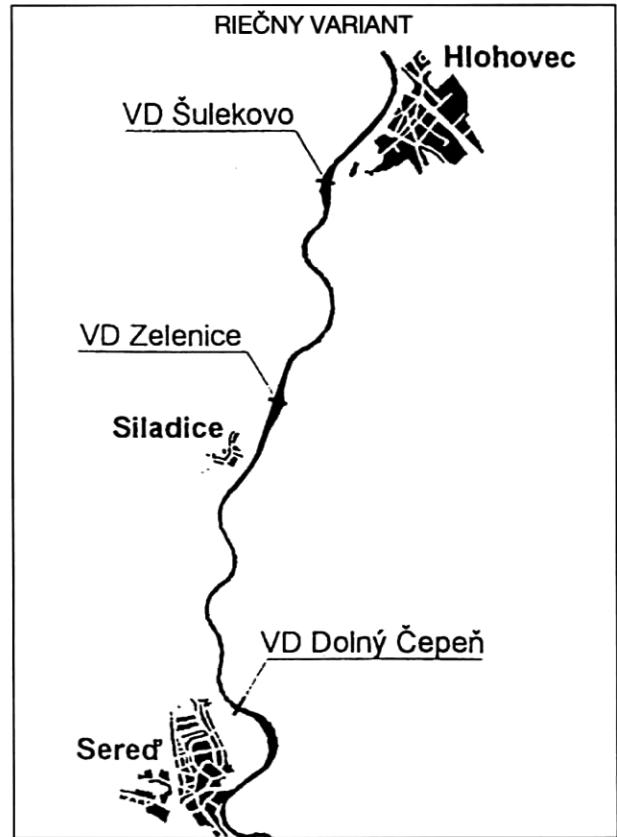
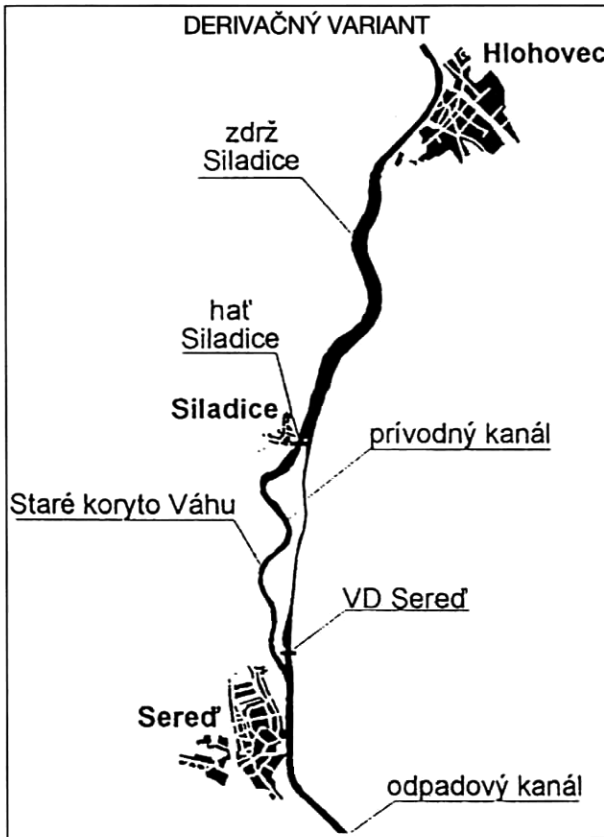
Pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie v záujmovom území VD Sereď–Hlohovec si treba uvedomiť, že pôvodná vysoká hodnota tohto územia bola zmenená. Takmer pred tisícročím začala premena pôvodne lesnatého územia na poľnohospodársku krajinu. Vsúčasnosti sú plochy pôvodne pokryté lužným lesom premenené na ornú pôdu. Lužné lesy ostali v medzihrádzovom priestore, na mladých agradačných valoch a nivách.

Veľkoplošná poľnohospodárska výroba z konca päťdesiatych rokov tohto storočia zlikvidovala aj početné kriačiny, medze, remízky lesa i ďalšiu bodovú vegetáciu. V päťdesiatych a šesťdesiatych rokoch sa zregulovali prítoky Váhu, odvodnili bočné ramená a močiare.

Rozhodujúcou riadiacou inštitúciou navrhovateľov bola porada hlavných riešiteľov s účasťou navrhovateľov, projektanta a vybraných riešiteľov. Riešili sa tieto sektory:

- prírodné prostredie,
- biota,
- urbanizácia a hospodárstvo,
- informačný systém a monitoring.

Riešiteľský kolektív zoskupovala spoločnosť ESPRIT, spol. s r. o., Bratislava. Skupina navrhovateľov vytýčila

pre hodnotenie vplyvov VD Sereď–Hlohovec tieto princípy:

• Zamerať pozornosť na najvýznamnejšie environmentálne aspekty:

- vplyvy zmien hladín podzemných vôd,
- možnosti kontaminácie horninového prostredia,
- geodynamické javy,
- zmenu kvality vody v toku, nádrži a podzemných vôd,
- dôsledky zmien kvality vody a hladín na vodné zdroje a kanalizácie,
- zmeny kvantity a kvality dnových sedimentov,
- zmeny pôdnych vlastností a reštrukturalizácia poľnohospodárstva,
- nakladanie s odpadmi a skládkami odpadov,
- narušenie vzácnych a ohrozených biotopov,
- problémy migrácie živočíchov,
- likvidáciu brehových porastov,
- krajinnooestetické riešenie vodného diela.

• Zohľadňovať environmentálne odporúčania a opatrenia už v priebehu hodnotenia a premietnuť ich do technickej časti riešenia.

• Dôsledne rešpektovať interné riadiace normy:

- osnovu Zámeru a Správy o hodnotení vplyvov,
- inštrukcie pre riešiteľov z hľadiska formalizovania textov a grafických výstupov,
- projekt grafických častí,
- časový harmonogram.

• V maximálne možnej miere využiť existujúce podklady. Na vypracovanie Správy o hodnotení vplyvov VD Sereď–Hlohovec na životné prostredie poslúžilo ako podklad päť výskumných úloh, ktoré riešili najmä:

- stanovenie hladinového, prietokového a kvalitatívneho režimu Váhu,
- stanovenie hladinového a kvalitatívneho režimu podzemných vôd,
- posúdenie účinkov prielomových vln,
- zmeny režimov a vlastností pôd,
- komplexný floristický a fytoecologický výskum a výskum fauny,
- hydrogeologický, hydroopedologický a hydrogeochemický prieskum.

Okrem týchto výskumných úloh sa riešilo osemnásť čiastkových štúdií, ktoré doplnili celkový obraz o pred-

Miesto situovania vodného diela Dolný Čepeň pri riečnom variante. V pozadí osada Poradič.

pokladaných vplyvov výstavby a prevádzky VD Sereď–Hlohovec na životné prostredie.

Významným prínosom bola úzka spolupráca riešiteľského kolektívu s generálnym projektantom. Závěry z environmentálne zameraných výskumných úloh a štúdií sa postupne premietli do technického riešenia. Pôvodne predložené technické riešenie bolo takto upravované tromi dodatkami. Vzniklo technické riešenie, ktoré do maximálnej možnej miery akceptovalo environmentálne hľadiská.

Súčasťou jednotlivých podkladov bol aj návrh príslušných častí textu Správy o hodnotení vplyvov. Texty obsahovali nielen analytickú časť, ale hlavne časť hodnotiacu, s návrhmi opatrení podľa jednotlivých variantov.

Z technického pohľadu spracovania podkladov i vlastnej Správy o hodnotení vplyvov bola významná požiadavka digitálnych výstupov. Digitalizácia grafických výstupov od začiatku spracovania podkladov a naplnenie štruktúry databázy už v čase tvorby Správy o hodnotení zvýšila úroveň hodnotenia a vytvorila tiež informačnú základňu ďalšej etapy prípravy vodného diela.

Správa o hodnotení je výsledkom cielenej spolupráce niekoľkých desiatok odborníkov z rôznych vedných odborov. Práve takáto široká spolupráca bola základom objektívneho zhodnotenia očakávaných vplyvov výstavby a prevádzky vodného diela na jednotlivé zložky životného prostredia. Navrhované opatrenia, ktoré z tohto hodnotenia vzišli, vytvárajú predpoklad na realizáciu technického diela, ktoré bude v konečnom dôsledku pozitívnym prvkom v krajine.

Osobitne významným prvkom v procese hodnotenia vplyvov bola práca s verejnosťou. Zámer bol po predložení MŽP SR prerokovaný so širokým okruhom zástup-

cov štátnej správy a samosprávy dotknutého územia. Pripomienky z tohto prerokovania boli dôležitým podkladom ďalšieho procesu hodnotenia vplyvov.

Správa o hodnotení bola prezentovaná na verejných prerokovaniach v obciach Sereď, Hlohovec, Siladice, Horné Zelenice, Križovany nad Váhom, Váhovce a Vinohrady nad Váhom.

MŽP SR si v rámci zákonného postupu vyžiadalo stanoviská od všetkých zainteresovaných, zabezpečilo vypracovanie odborného posudku a po komplexnom posúdení podľa zákona o EIA v spolupráci s Ministerstvom pôdohospodárstva SR a Ministerstvom hospodárstva SR vypracovali záverečné stanovisko. Záverečné stanovisko, vydané

25. 1. 1999, odporúča na realizáciu – v zhode so Správou o hodnotení vplyvov – derivačný variant. Odporúča tiež prijať podmienky na prípravu a realizáciu činnosti, ktoré vychádzajú zo Správy o hodnotení, vyjadrení zainteresovaných orgánov, dotknutých obcí, zápisov z verejných prerokovaní a pripomienky odborných organizácií i občanov.

Vydaním záverečného stanoviska bol zavŕšený zložitý a rozsiahly proces hodnotenia vplyvov Vodného diela Sereď–Hlohovec na životné prostredie, odštartovaný vlastne na začiatku uplatňovania zákona.

Literatúra

- Bodnár, J., Burger, F., Marko, J. a kol., 1995: Vodné dielo Sereď. Posúdenie vplyvov na životné prostredie – Zámer. SVP, š. p., o. z., Povodie Váhu Piešťany. Esprit, spol. s r. o., 160 pp.
- Bodnár, J., Burger, F., Marko, J. a kol., 1998: Správa o hodnotení vplyvov Vodného diela Sereď–Hlohovec na životné prostredie. Esprit Holding, a. s., Bratislava, 416 pp.

Ing. Ján Bodnár, CSc. (1940), Boding, Svetlá 7, 811 02 Bratislava

Ing. František Burger, CSc. (1944), vedecký pracovník Ústavu hydrologie SAV, Račianska 75, P. O. Box 94, 838 11 Bratislava

**Ing. Jozef Marko, CSc., (1953), IVASO, spol. s r. o. Pri Vinohradoch 269, P. O. Box 75, 830 05 Bratislava 35.
E-mail: ivaso@netlab.sk**